

El camí empedrat de l'Abella

Sant Martí de Centelles

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: L'Abella
Emplaçament Costat esquerra del riu Congost, prop el Pont de l'Abella

Coordenades:

Latitud: 41.76419
Longitud: 2.25186
UTM Est (X): 437812
UTM Nord (Y): 4623865

Classificació

Número de fitxa 08224 - 89
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Antic Medieval Modern Contemporani
Segle III aC-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Parcialment cobert per la vegetació
Protecció Inexistent
Número inventari Fitxa IPAC
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Sant Martí de Centelles. C/ Estació n.2. 08592. Sant Martí de Centelles.

Fitxes associades:

[Can Vila de l'Abella](#)

[L'hostal de l'Abella](#)

Autoria de la fitxa Anna M. Gómez Bach

Descripció

La descripció d'aquest camí ens la proporciona les dades d'una intervenció arqueològica que consistí en la neteja de part del camí, partint del tram que ja era visible i que sorgia del pont de l'Abella. Aquest estava construït amb pedres de grandària mitjana seguint el pendent en direcció sud. La zona intervinguda va presentar una extensió de 12'5 m i amplada mitja de 2'56 m, sense ser possible la seva ampliació a causa d'una important destrucció, realitzada en època incerta, tant natural com antròpica.

En aquest tram es trobava un estrat de reompliment que corresponia a l'anivellament del camí. No fou possible la documentació de l'amplada total del camí, tot i l'existència d'un dels marges del camí constituït per un mur de contenció que el protegia de l'acció erosiva del riu. L'obertura d'una cata en aquest punt també va permetre documentar una sèrie de desguassos, situats a mitja alçada i que actuaven com a reconductors de les aigües cap el riu. El nivell de preparació superior contenia pedres més petites amb terra, actuant com a coixí de l'enllosat superior. L'empedrat que recobria el camí estava constituït per còdols petits sense cap disposició concreta. Aquests anaven sobre la preparació de terra i pedres petites. La part superior del mur de contenció anava rematada per unes pedres grosses, carejades, les quals actuaven com elements per fixar l'empedrat menut. Aquesta filera d'empedrat amb blocs grossos tenia una disposició lateral en tot el sector. En un punt del camí hi anaven encaixats 4 blocs verticals que actuaven com a para-rodes dels carros, els quals sobresortien entre els 44 i 31 cm per sobre el nivell de pavimentació. Aquesta tècnica de protecció dels marges s'ha utilitzat en diverses èpoques.

Observacions:

Caldria fer una neteja i una senyalització d'aquest antic camí.

Història

El coneixement i documentació d'aquest antic camí va venir propiciada per la urgència arqueològica realitzada prop del pont de l'Abella arran de les obres de la construcció de la nova carretera, actual C-17 tram la Garriga-Aiguafreda, que va tenir lloc entre els dies 7 i 25 d'octubre de 1986 i va anar a càrrec dels arqueòlegs Jordi Pardo, Anna Pàmies i Maribel Panosa amb la promoció del Servei d'Arqueologia de la Generalitat. El projecte de la nova carretera d'Aiguafreda afectava amb la zona del pont de l'Abella, de gran potencialitat arqueològica i la intervenció afectà el tram 9/600 i 10/300.

Les diferents fases arquitectòniques documentades en l'excavació arqueològica permeteren documentar diferents moments constructius: Una primera fase inicial correspondria al moment anterior a la construcció del camí documentat amb la presència de la roca calissa dolomítica. Una segona fase aniria associada a la preparació de l'empedrat. Aquest estava format per un nivell de pedres ben disposades i no gaire grans i, per sota, un estrat de pedres de tamany més gran que es recolzaven a la roca del riu i que no es va poder datar. Una altra fase correspondria al moment de la construcció del pont i del camí empedrat, cronològicament datat cap el 1740 per la construcció del Pont de l'Abella i per la relació existent entre el marge inferior del camí i l'enllaç amb el parament del pont. Una següent fase, seria la d'utilització del camí des del 1740 fins al segle XIX i posteriorment el seu desús al projectar-se el nou traçat de la carretera de Ribes poc després del 1848. Els nivells de destrucció d'aquesta zona vindran documentats tant pel reaprofitament dels blocs de pedra del camí, com per la utilització de la petites terrasses fluvials com a zona de petits horts de regadiu. La realització d'aquesta intervenció arqueològica no va permetre consolidar la hipòtesi prèvia de l'existència de les restes d'un camí d'època romana o anterior, malgrat els diversos indicadors que avalaven els diversos

elements geogràfics i topogràfics així com el context arqueològic de la zona. Aquesta intervenció arqueològica va permetre documentar l'existència d'un antic camí de cronologia incerta que tindria com a element associat el mateix pont de l'Abella ja que no es pot parlar de cap element de datació ni cap relació crono-funcional a nivell constructiu que permeti assegurar que aquestes pedres són reaprofitades. Ja que la zona proveeix d'importants recursos petris per si mateixa.

Malgrat tot, la no localització d'elements de datació que permetessin ajustar la cronologia d'aquest camí, no es pot descartar que l'indret i les condicions on es construí l'empedrat podia haver estat al mateix lloc per on es situava l'itinerari del camí romà que enllaçava la Plana de Vic amb el Vallès a través del Congost i que ha estat extensament documentat amb la troballa del conjunt de mil·liaris del molí de les Canes a la segona meitat del XIX i en les excavacions d'urgència realitzades en les successives ampliacions de l'actual C-17; i que també s'hauria de posar en relació amb l'antic camí de Vic, el pas tradicional de la Vall del Congost, per unir l'eix Barcelona-Vic. Vorejant el riu Congost, aquest camí ral travessava varies vegades d'un cantó a l'altre de riu.

Bibliografia

ESTRADA, J. (1950). Síntesis arqueológica de Granollers y sus alrededores. Museu de Granollers.
ESTRADA, J. (1983). Notes històriques sobre camins antics i moderns de la rodalia de Granollers. Ponències. Associació cultural. Granollers. LLOBET, S. (1951). Granollers. Estudio geográfico e histórico. Granollers. MAYER, M. (1992). Una vegada més sobre el camí antic i el seu pas per Aiguafreda. Tagamanent. Associació d'Amics i Veïns, n. 29. MOLES, MD. (1982). Els Ausetans i la ciutat d'Ausa. Osona a la Butxaca. Patronat d'Estudis Osonencs. Vic. p. 63-78. PÀMIES, A. PANOSA, M. PARDO, J. (1985). Excavació d'urgència al camí de Sant Martí de Centelles- Aiguafreda. Memòria d'excavació arqueologia. Servei d'Arqueologia. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Inèdit. PARDO, J.; PÀMIES, A.; PANOSA, M. (1987). "El camí empedrat de l'Abella". a Temes Aiguafredencs, n. IV. Ajuntament d'Aiguafreda.

